

Lp Tarvi Pörn

Spordi asekanstler

Kultuuriministeerium

Märgukiri

06.03.2024

Eesti Antidopingu ja Spordieetika Sihtasutuse juhtivuurija Remo Perli väidab oma intervjuus Rahvusringhäälingule 27. veebruaril, et suuresti ei ole spordis dopingu kasutamise eesmärk mitte niivõrd kolme esimese sekka tõusmine vaid igal sammul oma tulemuse parendamine, mõnegi koha võrra. Oluline on sponsorite tähelepanu pälvimine. Kui dopinguga vahele jäänud sportlased võivad näiteks Soomes tegutseda lugupeetud arvamustliidrite ja spordikommentaatoritena, nii võiksid ka Eestis oma karistuse saanud inimesed vabaneda stigmast ja spordiilmas neid saatvast varjust vabaneda.

Teen ettepaneku alustada kõigi Eesti spordiinstitutsioonide tasemel rahvusvahelist selgitustööd dopingukontrolli ebavajalikkusest ja palun selles teie seisukohta. Miks mitte viia see sõnum kõigi spordi erialaliitudeni, rahvusvaheliste organisatsioonideni, läbi Eesti Olümpiakomitee rahvusvahelisse olümpialiikumisse?

EADSE deklareerib, et sport ja liikumisharrastus Eestis on oma olemuselt ja avaliku arvamuse hinnangul dopinguvaba ning Eestit tuntakse ausa spordiriigina. Küsin, kuidas ning kui suures mahus oma tegevusest tegeleb sihtasutus oma eesmärkide täitmisel liikumisharrastusega, eristades seda spordist? Mis moel üldse eristatakse sporti liikumisharrastusest? SA põhikirjas näiteks viimast terminit ei esine.

Spordiga tegelemine on vabatahtlik. Eesti riigil puuduvad seadused, mis kohustaksid kodanikke spordiga tegelema. Selles plaanis on sport võrdväärne rahvatantsuga. Mõlema näol on tegu liikumisharrastusega, osaga rahvuskultuurist, tervislikest eluviisidest, meelelahutusest. Sarnaselt rahvatantsuga on igati õigustatud spordi rahaline toetamine ja selle äramärkimine riigi arengukavades. Ma kujutan ette, et otsustajate suust on lihtne tulema ümar vastus, et Eesti on liiga pisike, meie ei suuda suures rahvusvahelises mängus midagi mõjutada, et reeglid on paika pandud kusagil kaugel ja kõrgel. Nii võiks ju üldse ka igasugusest võistlemisest loobuda.

Loomulikult ei kutsugi ma üles spordimaailmas revolutsiooni tegema. Palun selgitust vaid küsimusele, mida Eesti asjaomased isikud saaksid kohe tegema hakata, et dopingukontrolli mõttetu ja kulukas institutsioon maailmast keskpiikas perspektiivis, näiteks kümne aasta pärast kaoks.

Spordiseaduse §2 loeme: „Sporti korraldavad ja edendavad riik, kohaliku omavalitsuse üksused ja spordiorganisatsioonid kogu rahva kehalise ja vaimse vormi, sportliku eluviisi, samuti noorte sportliku eneseteostuse eesmärgil.“

Seaduse mõte ei ole seega reglementeerida kellegi positsiooni saavutamise vahendeid sponsorite silmis ega üksikisikute meediakampaaniaid. Riik ei peaks vähimalgi määral sekkuma seal, kus spordist saab äri. Avalik huvi on kodanike sportlik/liikuv eluviis ja hea vaimne vorm. Need võivad, kuid ei pea sisaldama võistluslikkust. Võib-olla aitaks rõõm spordist lahendada ka laste peale karjuvate treenerite probleemi – saavutusspordi hirmu ja iha saab asendada koos tegutsemise lustiga. Erki Nool ütleb

intervjuus Õhtulehele 02. märtsil: „Treeni, et olla terve!“. Hasarti ja stressi spordis võib hakata ajapikku asendama mõistus ja rahu.

Sellest hetkest, kui ükskõik milliseid tulemusi hakatakse mõõtma, lisandub kohustus olla selles täpne ja õiglane, tagada võistlejatele võrdsed võimalused. Minu hinnangul on selle riiklik ja rahvusvaheline korraldamine ebavajalik. Kui külaplatsil tulevad kokku kolm inimest ja otsustavad kõrgust hüpata, siis lattu on kõigile ühel kõrgusel ja terve mõistus ütleb, et kaks võistlejat jalutaksid lihtsalt minema, kui kolmas läheks ja lati oma hüppe ajaks madalamale laseks. Hüppama ei saa sundida.

Võistlused peaksid olema osavõtjate tasemel isereguleeruvad. Kui puudub võidu ülistamine, auhinnarahad ja kadedus, kui spordis oleks liikumapanevaks jõuks tahe olla terve ja osaleda ühises tegevuses, puuduks vajadus välise kontrolli järele. On ju Eesti Vabariigi poliitilised jõud aastaid kõnelenud õhukesest riigist ja sellest, kuidas liiga palju reglementeerimist mõjub halvasti majanduskasvule ning ahistab kodanikke. Dopingukontrolli kaotamisega kaoks vajadus uurida korruptsioonijuhtumeid, meditsiinikaugedel inimestel end kramplikult kursis hoida arengutega tohutu tempoga muutuvast ravimitööstusest.

Dopinguga seonduv on väga teaduspõhine. Rahvusvaheliste ekspertide kaasamine on kulukas ning teadmiste värskendamises ei saa kunagi sisse teha pausi. Dopingukontroll on võidujooks suure äri, millel ei peaks olema spordiga vähimatki pistmist.

Kofeiin on näiteks ergutite seas, mis ei ole keelatud. Kui ka kõik ülejäänud dopinguained oleksid lubatud, muutuks absoluutselt mõttetuks nende kasutamise kontrollimine. Seaduses seisab, et karistada võib „ravimi väljakirjutamise eest kasutamiseks dopinguna spordis, samuti ravimi dopinguna kasutamisele kallutamise eest või ravimi dopinguna manustamiseks üleandmise eest.“

Surnuks võib inimene ennast joosta nii dopinguga kui ilma. Sportlaste tervise kaitsmine nende endi eest nagu kaitstakse kogemusteta lapsi, ei ole kindlasti adekvaatne argument. Keda ja kelle huve siis üldnimetatud seadusepügal kaitseb? Poliitikute ja arvamusiidrite suust kõlab ülereguleerimise vastu sageli üpris kõva häält, olgu see siis andmekaitse, abielu vormistamine või alkoholi tarvitamine.

Palun teie selgitust, miks ei võiks olla Eesti maailma spordiavalikkuses olla esimene ja julge hääl, mis selgelt välja ütleb, et meie enam seda mängu kaasa ei tee. Kutsuda kogu maailma üles järgima seda eeskujut ja loobuda dopingu kasutamise kontrollimisest. Sellega koos mõistagi loobuda ka igasuguse riigipoolse rahastuse andmisest dopingukontrollile ning ka sellise spordi rahastamisest, kus dopingukontroll on nõutav.

Palun teil teha kalkulasioon, kui palju hoiaks Eesti Vabariik näiteks viie aastaga kokku raha dopingu kontrollimise ja dopingukontrolliga seotud spordi toetamise pealt ning kui palju inimesi saaks kokkuhoitud rahaga kaasa tõmmata seaduse mõttega kooskõlas tõepoolest rahva kehalise ja vaimse vormi tõstmisele. Juba EADSE ülalpidamiselt säästetav mõnisada tuhat eurot aastas võimaldaks päris mitu klassitäit lapsi talve jooksul suusaradadele viia.

Lugupidamisega

Madis Mikkor